

Fremtidens Syddanmark

Årlig opfølgning på den regionale udviklingsstrategi

2020

Fremtidens Syddanmark

I Syddanmark ønsker vi at bidrage til FN's verdensmål og til at udvikle en sammenhængende, attraktiv og bæredygtig region med kompetente borgere, trivsel og engagement.

Syddanmark er en region med udfordringer, som skal løses – men vi er også mulighedernes region. Den regionale udviklingsstrategi 2020-2023, Fremtidens Syddanmark, handler om, hvilke udfordringer vi vil fokusere på i de kommende år, hvilke muligheder vi skal opsøge – og hvordan vi i fællesskab bedst løser opgaverne og sætter Syddanmark på dagsordenen. Den handler om syddanskernes muligheder for at tage en uddannelse, om at skrue op for klimadagsordenen og ned for CO2-udslippet. Om at sørge for, at syddanskerne kan komme fra A til B på de rigtige tider af døgnet, om rent drikkevand, sundhedsrobotter og om en levende kultur. Det handler om 1,2 mio. syddanskere, der skal have mulighed for at leve det liv, de ønsker.

Vi skal bringe Syddanmark styrket ind i fremtiden. Det kræver samarbejde og partnerskaber på tværs af region, kommuner, videns- og uddannelsesinstitutioner, virksomheder og lokalsamfund – og på tværs af den dansk-tyske grænse. Udviklingsstrategien er derfor også en invitation til samarbejde om at udvikle et sammenhængende, attraktivt og bæredygtigt Syddanmark.

Denne udgivelse er den første årlige opfølgning på den regionale udviklingsstrategi, hvor vi redegør for nogle af de igangsatte indsatser og viser udviklingen på de enkelte områder med udvalgte indikatorer og nøgletal i relation til de regionale mål.

Indhold

- / s. 3 Strategisk ramme
- / s. 4 Grøn omstilling, klima og ressourcer
- / s. 6 Rent vand og jord
- / s. 8 Kompetencer til fremtiden
- / s. 10 Sunde levevilkår
- / s. 12 En attraktiv og oplevelsesrig region
- / s. 14 Mobilitet for alle
- / s. 16 Tværgående indsatser
- / s. 18 Verdensmålene indtænkes i regionale indsatser

/ s. 2

Region
Syddanmark

-- / **Udgivelse:**
Regionsrådet, Region Syddanmark
Damhaven 12, 7100 Vejle

-- / **Design & produktion:**
Mediegruppen as

-- / **Foto:**
Hyldager Fotografi

-- / **ISBN:**
978-87-92217-68-4

Fremtidens Syddanmark

Regional Udviklingsstrategi 2020-2023

Den regionale udviklingsstrategi 2020-2023 sætter rammerne for regionens udvikling de kommende år.

Udviklingsstrategien har FN's verdensmål som overordnet ramme. Strategien bygger på seks strategispor, som tager afsæt i fælles udfordringer eller særlige syddanske styrker, og på fire tværgående temaer.

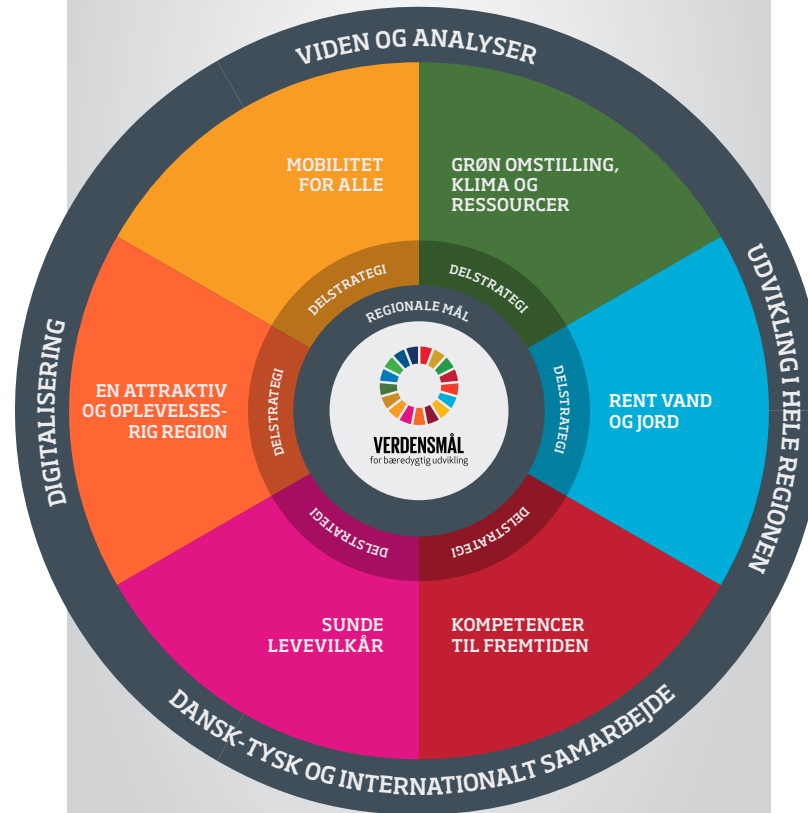
Seks strategispor

- Grøn omstilling, klima og ressourcer
- Rent vand og jord
- Kompetencer til fremtiden
- Sunde levevilkår
- En attraktiv og oplevelsesrig region
- Mobilitet for alle

Fire tværgående temaer

- Dansk-tysk og internationalt samarbejde
- Viden og analyser
- Udvikling i hele regionen
- Digitalisering

Strategisk ramme

Den regionale udviklingsstrategi er konkretiseret i delstrategier inden for strategisporene, som har karakter af handlingsplaner. Delstrategierne beskriver konkrete indsatser, der vil blive gennemført i løbet af strategiperioden, herunder initiativer i relation til de fire tværgående temaer.

Opfølgning på udviklingsstrategien

Den årlige opfølgning på den regionale udviklingsstrategi følger op på ambitionerne for strategien og redegør for nogle af de indsatser og handlinger, regionen har igangsat i løbet af 2020. Opfølgningen indeholder således en beskrivelse af væsentlige indsatser inden for og på tværs af de enkelte strategispor samt FN's verdensmål.

/ s. 3

Med udvalgte retningsgivende indikatorer og nøgletal vises det samtidig, hvor regionen står i forhold til de regionale mål på de seks strategispor.

Beskrivelsen af hvordan vi udmønter udviklingsstrategien understøttes af indikatorer og nøgletal, der viser udviklingen på udvalgte områder i relation til de regionale mål. Indikatorer og nøgletal er ikke effektmål, der skal vise, om vi er kommet i mål med de konkrete handlinger og indsatser. De skal vise, om vores strategi peger i den rigtige retning, og om der er behov for de handlinger og indsatser, som vi og vores samarbejdspartnere i regionen har igangsat.

Læs mere om regional udvikling her:
fremtidensyddanmark.regionsyddanmark.dk

Grøn omstilling, klima og ressourcer

Indsatser og handlinger i 2020

Eksterne indsatser

DK2020 - Klimaplaner for hele Danmark. Partnerskabet "DK2020 - Klimaplaner for hele Danmark" blev søsat i 2020. Målet er at bidrage til Parisaftalens klimamål gennem kommunale klimahandlingsplaner og tværgående samarbejde. Indsatsen er landsdækkende og er et partnerskab mellem Realdania, Concito, KL og de fem danske regioner. I 2020 modtog 14 syddanske kommuner tilsagn om deltagelse. Regionsrådet har afsat 6,5 mio. kr. til at støtte kommunernes arbejde med klimahandlingsplaner og samarbejde om konkrete klimatiltag. Der er også afsat to årsværk årligt til at gennemføre DK2020 i et fælles sekretariat med kommunerne.

/ s. 4

Netværk for Bæredygtigt Byggeri og ny råstofplan. Som en del af arbejdet med cirkulær økonomi dannede regionen Netværk for Bæredygtigt Byggeri sammen med klyngen BygFyn, hvor offentlige og private parter sammen med videninstitutioner kan samles om viden, udvikling og erfaringer inden for bæredygtigt byggeri. Herudover er der i 2020 udarbejdet et forslag til en ny Råstofplan 2020, der sendes i høring i 2021. Her vil der bl.a. være fokus på nye partnerskaber om bæredygtig råstofforvaltning.

Neptun - dansk-tysk projekt om klimatilpasning. Region Syddanmark er gået sammen med tyske og danske partnere, herunder offentlige organisationer, Syddansk Universitet og Christian Albrechts Universitæt Kiel, i Interregprojektet Neptun. Det skal øge samarbejdet mellem den private vandsektor og det offentlige, bl.a. inden for klimatilpasning og udvikling af bedre og nytænkende måder at løse konkrete behov for klimatilpasning. Projektet har i 2020 fx afdækket de syddanske kommuners behov for klimatilpasningstiltag. Regionsrådet har afsat 1,3 mio. kr. til samarbejdet og bidrager derudover med et halvt årsværk over tre år.

Analyser og viden. Regionen har udarbejdet flere analyser, der skal bidrage med viden til den grønne omstilling og realisering af regionsrådets Klimastrategi. Det er fx virkemiddelkatalog til klimatilpasning, analyse af det syddanske energisystem og analyse af udfordringer og muligheder i omstilling til cirkulær økonomi, herunder inden for råstofområdet.

Interne indsatser

Interne indsatser

Ny indkøbspolitik og bygherrepolitik. Regionsrådet vedtog i 2020 ny indkøbspolitik, som skal bidrage til at nedbringe regionens klimabelastning, og en ny bygherrepolitik, der bl.a. indeholder mål om klima- og miljøcertificering af nye bygninger.

Affaldssortering på regionale enheder. Regionsrådet har afsat 6,6 mio. kr. til bedre affaldssortering på regionens enheder for at øge genanvendelsesgraden.

Elbiler og ladestandere. Regionsrådet har afsat 5,4 mio. kr. til elektrificering af regionens egen transportflåde. Der anskaffes 27 elbiler, nedgraves el-ledninger og opsættes ca. 30 ladestandere.

Solceller på det nye Universitetshospital i Odense. Regionen tog 2,4 ha solcelleanlæg i brug ved det nye universitetshospital i Odense. Anlægget vil dække ca. 20 pct. af sygehusets strømforbrug.

Energioptimering. For at reducere regionens energiforbrug er der investeret knap 700.000 kr. i et energiscreeningssystem og 900.000 kr. til opsætning af LED-belysning ved flere regionale enheder.

Klimaplaner på sygehus-, psykiatri- og sociale enheder. Enhederne har udarbejdet de første klimaplaner, der skal bidrage til, at regionen når Klimastrategiens mål.

MÅL

Regionale mål:

1. Nedbringe udledningen af CO₂ og andre klimagasser i Region Syddanmark.
2. Omstilling til mere cirkulær økonomi med mere effektiv brug af ressourcer, herunder råstoffer.
3. Mindske negative konsekvenser ved forhøjede vandstande og ekstremvejr.

Region Syddanmarks indsatser udfoldes dels i en Klimastrategi, der mere detaljeret beskriver indsatser på klima- og miljøområdet, dels i en Råstofplan, hvor der arbejdes med omstilling til en mere bæredygtig råstofindvinding.

Indikatorer og nøgletal

Region Syddanmark skal være klimaneutral i 2050, sikre den bedst mulige anvendelse og genanvendelse af ressourcer og råstoffer, og vi skal være parat til at tackle klimaforandringerne.

Vi skal reducere vores fælles CO₂-fodaftryk for at bremse klimaforandringerne. Samlet CO₂-udledning i Danmark viser, hvordan det er gået siden 1990.

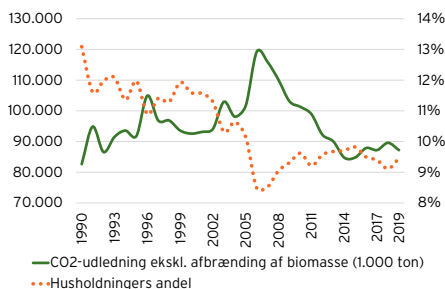
Region Syddanmark opgør sin egen udledning af CO₂ fra forbrug af el og varme samt fra regionens transportmidler. CO₂-udledning for virksomheden Region Syddanmark viser, hvordan det er gået siden 2012.

Der bruges betydelige mængder ler, sand, grus, sten og andre råstoffer fra undergrunden til byggeri, anlæg af veje, fremstilling af byggematerialer mv. Indvinding af sand, grus og sten på land viser, hvordan det er gået siden 1989.

Fremover vil vi opleve mere ekstremt vejr som følge af den globale opvarmning. Fremtidig udvikling i forekomst af skybrud viser DMI's medianscenarie for ændringen i skybrudsforekomst for landets kommuner.

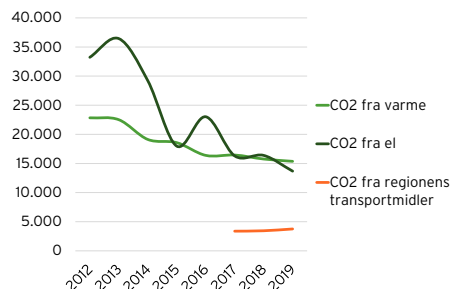

Samlet CO₂-udledning i Danmark 1990-2018 (1.000 tons CO₂)

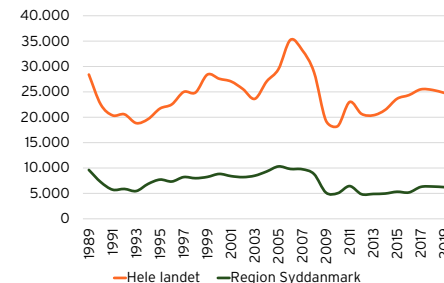
Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken.dk/DRIVHUS. Anm.: Skalaen til højre angiver husholdningernes andel af samlet CO₂-udledning i Danmark. Udledningen er opgjort ekskl. afbrænding af biomasse.

Udvikling i CO₂-udledning for Region Syddanmarks virksomhed 2012-2019 (tons CO₂)

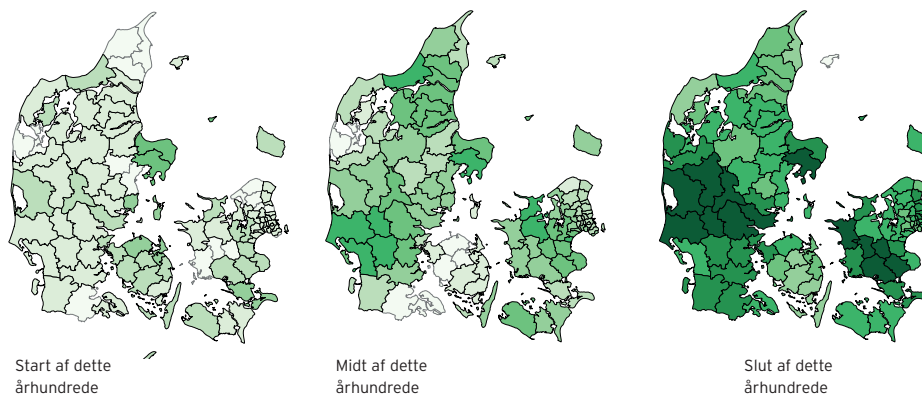
Kilde: Region Syddanmark

Indvinding af sand, grus og sten på land 1989-2019 (mio. m³)

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken.dk/RST01 & RST. Anm.: Der er databrud i 2006. Til og med 2005 anvendes den historiske statistik for råstofindvinding (RST). Fra 2006 anvendes tal fra den nuværende opgørelse (RST01).

Fremtidig udvikling i forekomst af skybrud, ændring i pct. i forhold til referenceperioden 1981-2010

- Mere end 50 pct.
- 45-50 pct.
- 40-45 pct.
- 35-40 pct.
- 30-35 pct.
- 25-30 pct.
- 20-25 pct.
- 20 pct. eller mindre

Kilde: DMI KlimaAtlas 2020. Anm.: Kortene viser udviklingen i medianforekomsten af skybrud ved et scenarie for mellem CO₂-niveau (RCP4.5), dvs. et scenarie for moderat CO₂-udledning.

Rent vand og jord

Indsatser og handlinger i 2020

Grundvandsindsats. Regionen prioriterer og igangsætter hvert år nye undersøgelser og oprensninger af jordforureninger, der udgør en risiko for værdifuldt grundvand. I 2020 har regionen prioriteret 34 nye undersøgelser af forureninger med højmobile stoffer, mens flere undersøgelser er videreført fra tidligere år. Forureninger, som viser sig at udgøre en risiko for værdifuldt grundvand, prioriteres efterfølgende til oprensning.

Generationsforureninger. I 2020 blev der afsat 630 mio. kr. til generationsforureningerne på Finansloven for 2021 - 2025. Dermed er fase 1 og dele af fase 2 i Danske Regioners plan for oprensning af generationsforureningerne finansieret. Regionen er således et stort skridt nærmere målet om en statslig medfinansiering af indsatsen over for generationsforureningerne i Kærgård Klitplantage, det tidligere Grindstedværkets fabriksgrund samt Himmark Strand.

/ s. 6

Brugerundersøgelse. Regionen har gennemført en brugerundersøgelse ved telefoninterviews. Undersøgelsen har været målrettet de grundejere, der har modtaget en rapport efter en indledende forureningsundersøgelse. Formålet med brugerundersøgelsen var at få input til at forbedre de aktuelle rapporter, så de bliver nemmere at læse for grundejerne. Der er i undersøgelsen opnået en svarprocent på 89 pct. Helt overordnet er tilbagemeldingerne fra grundejerne, at de har modtaget en god rapport med relevante afsnit, som er skrevet i et forståeligt sprog. Brugerundersøgelsen følges op af et fokusgruppemøde med de rådgivere, som udarbejder rapporterne for regionen.

Samarbejdsprojekter. Region Syddanmark samarbejder om udvikling af metoder og processer til forbedring af arbejdet med forebyggelse af forurening og beskyttelse af grundvandet med eksterne partnere, herunder forsknings- og vidensinstitutioner. I 2019 deltog regionen i 12 samarbejdsprojekter.

Pesticider - partnerskaber

Regionen har siden 2016 indgået i en række partnerskaber med kommuner og vandforsyninger om pesticidforurening af grundvandet for at finde årsager og løsninger på udfordringerne for det enkelte vandværk.

I 2020 har regionen arbejdet med partnerskabsprojekter ved 10 vandforsyninger fordelt i seks kommuner.

Vandforsyningerne og kommunerne har fokus på beskyttelse af grundvandet mod fremtidig forurening, mens regionen har særligt fokus på pesticidpunktkilder samt opsporing heraf.

MÅL

Regionale mål:

1. Rent grundvand.
2. Helhedsorienterede løsninger med fokus på rent drikkevand, sundhed og tryghed for borgerne.
3. Opgaveløsning gennem effektivitet, innovation, partnerskaber og samskabelse med borgerne.

Delstrategien beskriver regionens strategi for indsatsen, som omfatter kortlægning, undersøgelse og oprensning af forurenede lokaliteter.

Den årlige arbejdsplan fastlægger regionens konkrete prioritering af specifikke lokaliteter.

Indikatorer og nøgletal

Rent vand i vandhanen tager vi som en selvfølge, ligesom vi også forventer, at jorden under os er fri for kemikalier og anden jordforurening. Men det kræver en indsats at sikre rent vand og jord til alle.

Beskyttet grundvand i indvindingsoplande opgør den mængde grundvand, som regionens indsats har været med til at beskytte i 2019. Opgørelsen omfatter indsatser i form af undersøgelser og oprensninger, der er udført i vandværkernes indvindingsoplande.

Håndteret risiko viser det samlede antal forureninger og mulige forureninger, hvor regionen har afsluttet den offentlige indsats.

Identificeret risiko for grundvand og bolig viser det samlede antal sager, hvor regionen har opsporet og afklaret mulige kilder til forurening af jord og grundvand, som afventer videre offentlig indsats.

Samarbejde om undersøgelser og oprensninger betalt af bygherre viser antallet af private bygge- og anlægsprojekter i hvert af årene, hvor regionen har vurderet risikoen af en forurening og de foreslåede tiltag til afhjælpning heraf.

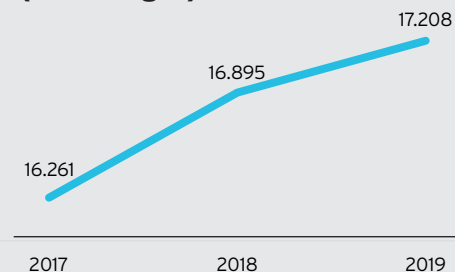
Beskyttet grundvand i indvindingsoplande 2019

31 mio. m³

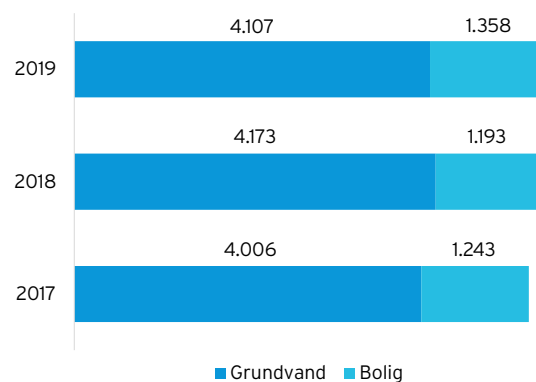
Kilde: Region Syddanmark.

Håndteret risiko 2017-2019 (antal sager)

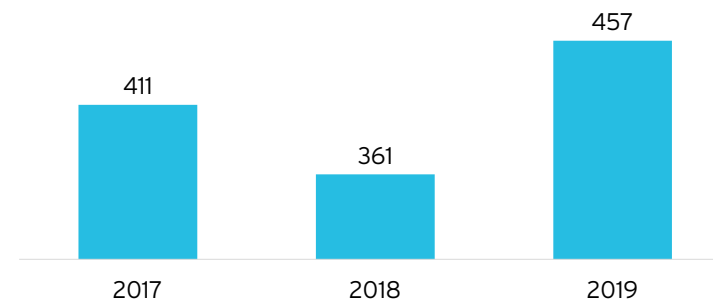
Kilde: Region Syddanmark

Identificeret risiko for grundvand og bolig 2017-2019 (antal sager)

Kilde: Region Syddanmark
Note: Figuren viser antal sager behandlet af Region Syddanmark

Samarbejde om undersøgelser og oprensninger betalt af bygherre 2017-2019 (antal sager)

Kilde: Region Syddanmark.
Note: Figuren viser antal sager behandlet af Region Syddanmark

Kompetencer til fremtiden

Indsatser og handlinger i 2020

Uddannelseslandskabet i Sønderjylland. Region Syddanmark gennemførte i efteråret 2020 en kortlægning af uddannelseslandskabet i Sønderjylland. Sønderjylland er allerede hårdt ramt af de faldende ungdomsårgange og kan se frem til et yderligere fald i løbet af de kommende 10 år. Den demografiske udvikling giver udfordringer med at sikre et fortsat alsidigt uddannelsesudbud af høj kvalitet i Sønderjylland. Projektet understøtter det regionale mål om at sikre adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen. Kortlægningen er drøftet med de sønderjyske uddannelsesaktører på et dialogmøde, og den opfølgende proces er godt i gang.

Serviceeftersyn af arbejdet på STEM-området. Region Syddanmark har igennem en længere årrække haft fokus på at fremme interessen for STEM (Science, Technology, Engineering & Mathematics) blandt unge. Regionen har i sommeren 2020 gennemført et serviceeftersyn af arbejdet på STEM-området i Syddanmark. Her anbefales det, at regionen fremover indgår i samarbejder, netværk og partnerskaber med aktører og uddannelsesinstitutioner med fokus på STEM og grøn omstilling. Det anbefales endvidere at prioritere projekter, der har fokus på overgange, flere piger til STEM, praksisnær undervisning i STEM-fagene samt teknologi, digitalisering og grøn omstilling.

Unge trivsel og fællesskaber. Unge trivsel og sundhed har længe været et fokusområde i Region Syddanmark. Med afsæt i erfaringer fra eksisterende uddannelsespuljeprojekter, fokuserer regionen som noget nyt indsatserne på unges adgang til og deltagelse i fællesskaber. I forlængelse heraf har regionen bl.a. afholdt et informationsmøde om uddannelsespuljen med særligt fokus på unges trivsel og fællesskaber. Derudover har regionen taget initiativ til at bygge videre på gode erfaringer fra projekt "Fremskudt trivselsberedskab" for at understøtte især erhvervsuddannelses- og FGU-elevs deltagelse i fællesskaber.

Klimacamp for unge. Region Syddanmark afholdt i september 2020 en klimacamp for unge. Regionsrådet ønskede at gå i dialog med unge og høre deres bud på løsninger til at reducere CO₂-udledningen i Syddanmark. På klimacampen udviklede unge fra ungdomsuddannelserne fire ideer til mere klimavenligt forbrug og transport: 1) Grønne studieture, 2) Samkørsel blandt unge, 3) Undervisning i klimavenlig kost på ungdomsuddannelserne, og 4) Universel elektronik. I 2021 vil der blive arbejdet videre med de unges ideer blandt andet gennem et pilotprojekt på ungdomsuddannelser, hvor unge skal udvikle konkrete indsatser til at fremme klimavenligt forbrug og adfærd på egen skole.

/ s. 8

MÅL

Regionale mål:

1. Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen.
2. Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund.
3. Uddannelsesmiljøer, der fremmer de unges trivsel og sundhed.

De uddannelsespolitiske elementer af den regionale udviklingsstrategi udfoldes i en uddannelsesstrategi.

Region Syddanmarks Uddannelsespulje

Regionsrådet afsætter ca. 20 mio. kr. årligt til uddannelsespuljen med henblik på at støtte udviklingsaktiviteter inden for de tre regionale mål for uddannelsesområdet. Uddannelsespuljen kan søges af ungdomsuddannelser og den forberedende grunduddannelse to gange årligt.

Region Syddanmark har i 2020 haft to ansøgningsrunder til uddannelsespuljen, hvor i alt 13 projekter har fået støtte. Projekterne dækker de regionale mål bredt, men vedrører især unges trivsel og kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund. Region Syddanmark har i 2020 især arbejdet på at fremme projekter med fokus på bæredygtighed, trivsel og fællesskaber.

Indikatorer og nøgletal

Alle har ret til en uddannelse, men ikke alle får det, og når ungdomsårgangene bliver mindre de kommende år, er det en udfordring at sikre god adgang til kvalitetsuddannelse i alle dele af regionen.

En uddannelse giver fodfæste på arbejdsmarkedet. **25-34 årige med erhvervskompetencegivende uddannelse** viser, at 71 pct. af de 25-34 årige syddanskere har gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse i 2019.

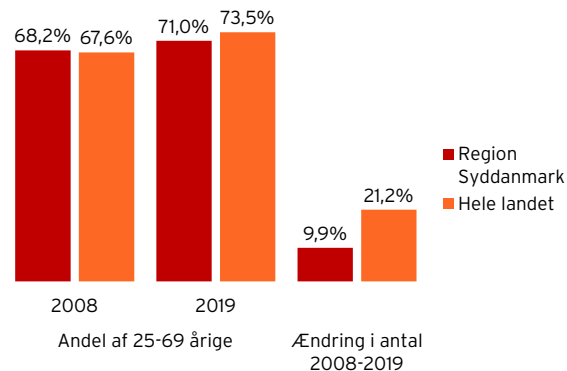
Nogen unge får hverken uddannelse eller fodfæste på arbejdsmarkedet. **Andel af 16-24 årige, der ikke er i job, under uddannelse eller aktivering** viser, hvordan det går i forhold til denne gruppe. Fra 2008-2018 er både antal og andel steget i Region Syddanmark.

Mistrivsel er et problem for mange unge under uddannelse, og særligt for kvinder. Blandt eleverne i gymnasierne er det godt to tredjedele af kvinderne, der føler sig presset af egne krav og forventninger og lidt mere end 4 ud af 10 af mændene. **Andel elever i gymnasierne som føler sig presset af egne krav og forventninger** viser tal fra den nationale trivselsundersøgelse for de almene gymnasier og erhvervs-gymnasierne.

For nogen unge kan adgang til en ungdomsuddannelse nær deres bopæl være afgørende for, om de starter på en uddannelse. **Transporttid til nærmeste ungdomsuddannelse** viser, hvor stor andel af de 15-16 årige, der har 0-30, 30-60, 60-90 og mere end 90 minutters transporttid med kollektiv trafik til nærmeste ungdomsuddannelse.

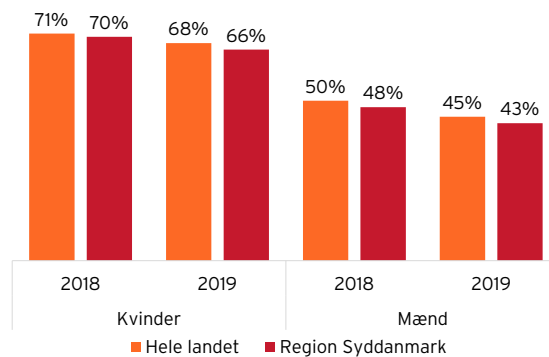

25-34 årige med erhvervskompetencegivende uddannelse 2008-2019

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk/HFUDD11

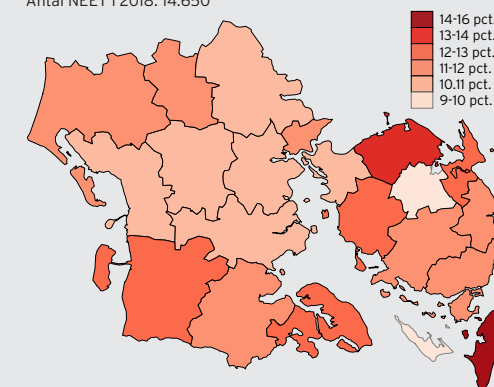
Andel elever i gymnasierne som føler sig presset af egne krav og forventninger 2018-2019

Kilde: Styrelsen for IT og Læring, uddannelsesstatistik.dk
Anm.: Figuren viser andel elever, som meget tit eller tit føler sig presset pga. egne krav og forventninger til skolearbejdet.

Andel 16-24 årige, der ikke er i job, under uddannelse eller aktivering 2018 (NEET-status)

Andel NEET i 2008: 10,0 pct.
Andel NEET i 2018: 10,7 pct.
Antal NEET i 2008: 12.603
Antal NEET i 2018: 14.650

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk/NEET1

Transporttid til nærmeste ungdomsuddannelse for 15-16 årige i Syddanmark

	Erhvervsuddannelse	Gymnasial uddannelse
Mindre end 30 minutter	57,2%	63,2%
30-60 minutter	33,5%	29,8%
60-90 minutter	5,4%	2,6%
Mere end 90 minutter	3,9%	4,4%

Kilde: Region Syddanmark

Sunde Levevilkår

Indsatser og handlinger i 2020

Fremme af borgernes sundhed og trivsel gennem natur og kultur. Region Syddanmark samarbejder med SDU Institut for Idræt og Biomekanik og Designskolen om forprojektet 'Sundhed, kultur og natur'. I samarbejde med de syddanske kommuner og organisationer er der fokus på aktiviteter, der kan bidrage til at øge borgernes mentale og fysiske trivsel og sundhed. Til opbygning af fællesskaber er der udviklet et værktøj, Fællesskaber i Fokus, der i øjeblikket bliver testet i kommuner og i DGI. Værktøjet testes også i et pilotprojekt, Unge og trivsel i fællesskaber, på uddannelsesinstitutioner i bl.a. Svendborg, Sønderborg, Esbjerg og Fredericia.

Sundhedens Geografi. Der er udarbejdet flere analyser, der underbygger viden om geografisk forskel og ulighed i sundhed. Det drejer sig bl.a. om en analyse af forbrug af sundhedsydelser i Vollmose samt af forskellen i mental trivsel blandt regionens unge mellem 16 og 24 år afhængig af igangværende uddannelse og beskæftigelsesgrad. Desuden samarbejdes med Samordningsforum i Sønderjylland om et pilotprojekt, som belyser brugen af kommunale og regionale sundhedsydelser og derved tester potentialet i at dele data på tværs af administrative grænser inden for den samme geografi.

Etablering af sundhedsklyngen Danish Life Science Cluster. Region Syddanmark har sammen med Welfare Tech understøttet etableringen af den nye, landsdækkende sundhedsklynge, Danish Life Science Cluster. Klyngen skal gennem offentligt-privat samarbejde skabe nye sundhedsløsninger og -produkter inden for velfærdsteknologi og life science til gavn for borgere og virksomheder i hele landet. Klyngen har fået finansiering fra Uddannelses- og Forskningsministeriet og Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse. Regionsrådet har reserveret 3 mio. kr. til samarbejdet med klyngen, som skal etablere en filial i Odense med afsæt i syddanske styrker inden for velfærdsteknologi, sundhedsrobotter og kunstig intelligens. Sundhedsklyngen forventes at videreføre WHINN-konferencen, som i 2020 er gennemført med stor succes med både fysiske og digitale events på baggrund af COVID-situationen.

Etablering af besøgscenteret Nation of Health. Healthcare DENMARK, som markedsfører danske styrker og løsninger inden for life science og velfærdsteknologi, har etableret det nationale besøgscenter Nation of Health i Odense med støtte på 17, 5 mio. kr. fra Industriens Fond. Region Syddanmark understøtter Nation of Health sammen med de øvrige partnere i Campus Odense-samarbejdet. Besøgscentret bidrager til innovationsmiljøet i Forskerparken i samspil med Syddansk Sundhedsinnovation. Sideløbende hermed deltager Region Syddanmark i udarbejdelsen af en ny, fælles strategi og en ny struktur for det fremadrettede samarbejde i Healthcare DENMARK, som forventes implementeret i 2021.

Nation of Health

Healthcare DENMARK har i 2020 etableret besøgscenteret Nation of Health i Odense.

Centeret skal præsentere udenlandske delegationer for danske løsninger inden for sundheds- og velfærdsteknologi, bl.a. hospitalsbyggeri, personlig medicin, tværsektorielt samarbejde og telemedicin.

Derudover præsenteres de regionale styrker og eksempler på nye teknologiske løsninger, bl.a. UVD desinfektionsrobotten og transportrobotten MIR samt løsninger til nedbringelse af sundhedsvæsenets energiforbrug.

MÅL

Regionale mål:

1. Fremme borgernes mentale og fysiske trivsel.
2. Styrke sunde levevilkår gennem viden om lokale og socioøkonomiske forskelle.
3. Fremme nye løsninger gennem offentlig-privat innovation.

Rammerne for Region Syddanmarks sundhedsinnovation er fastlagt i den syddanske Innovationsstrategi, og indsatsen har i øvrigt sammenhæng til strategier, planer og aftaler på sundhedsområdet.

Indikatorer og nøgletal

Sunde levevilkår er grundlaget for en høj livskvalitet, og det kræver tiltag på mange fronter at sikre borgerne et godt og sundt liv. Region Syddanmark arbejder for at fremme befolkningens mentale og fysiske trivsel, både i form af tilbud, som borgerne får i sundhedsvæsenet, og gennem regionale udviklingsinitiativer.

Andel med fremragende, vældig godt eller godt selvrådet helbred viser, at de fleste er tilfredse med deres helbred, men der er stadig omkring 20 pct. af kvinderne og 15 pct. af mændene, der ikke mener, at deres helbred er godt.

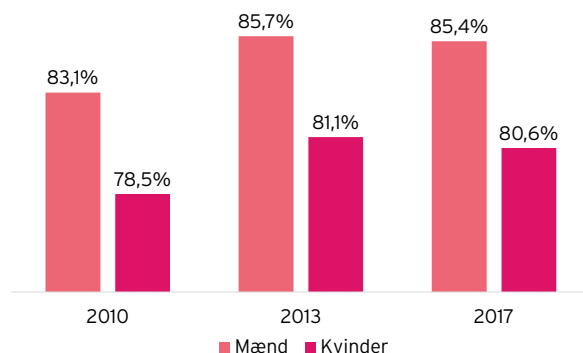
Andel med dårligt mentalt helbred viser, at der er stigende udfordringer med syddanmarkernes mentale helbred, særligt for kvinder.

Livsstilssygdomme som KOL, forhøjet blodtryk, hjertekarsygdomme og diabetes er et problem for mange danskere. **Forekomst af diabetes 2 pr. 100.000 indbyggere** viser udviklingen i diabetes 2 fra 2000 til 2018. Forekomsten er steget meget i alle kommuner.

Hvis vi skal løfte fremtidens udfordringer inden for sundhed og pleje, skal der nye løsninger til. **Virksomhedsefterspørgsel efter offentlig-privat samarbejde** viser virksomhedernes efterspørgsel efter forskellige former for offentlig-privat innovationssamarbejde 2020 inden for sundhedsløsninger.

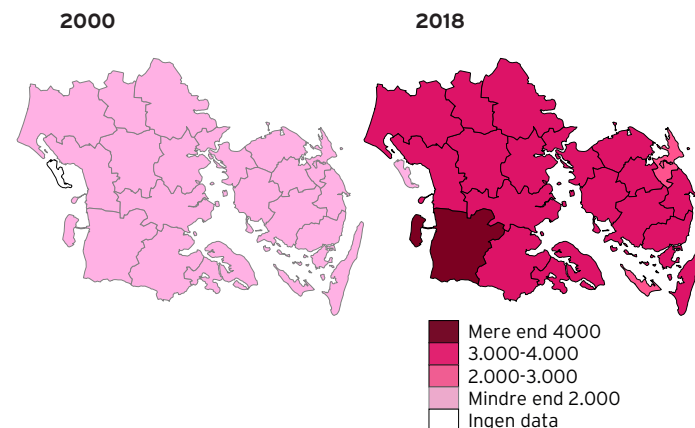

Andel med fremragende, vældig godt eller godt selvrådet helbred, Syddanmark 2010-2017

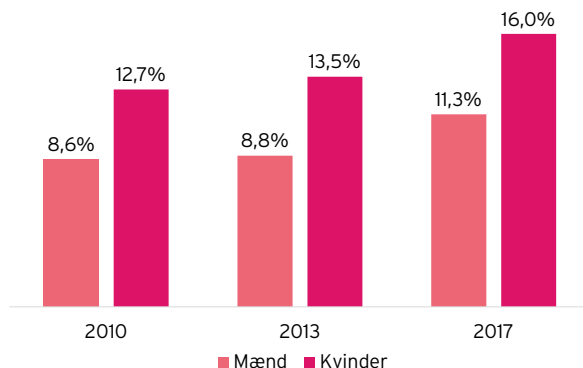
Kilde: Den nationale sundhedsprofil, www.danskernessundhed.dk

Forekomst af diabetes 2 pr. 100.000, 2000 & 2018

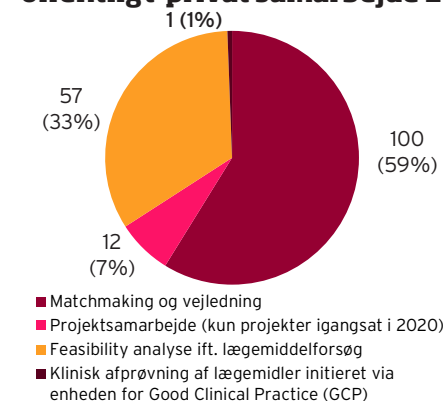
Kilde: Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme
Anm.: Incidenstal er justeret for køn og alder

Andel med dårligt mentalt helbred, Syddanmark 2010-2017

Kilde: Den nationale sundhedsprofil, www.danskernessundhed.dk

Virksomhedsefterspørgsel efter offentlig-privat samarbejde 2020

Kilde: Private virksomheders henvendelser registreret af Region Syddanmarks GCP-enhed på OUH samt Syddansk Sundhedsinnovation (SDSI) og Trial Nation.
Note: Vejledning og matchmaking omfatter i 2020 også SDSI's bistand til Indkøbsafdelingen under COVID-situationen i foråret med virksomhedsdialog vedr. indkøb af værnemidler. Dette omfatter 47 af de 100 virksomhedskontakter.

En attraktiv og oplevelsesrig region

Indsatser og handlinger i 2020

Ny kulturpulje og temapulje om Bevægelse i hele regionen. I 2020 blev kulturmidlerne udmøntet i to ansøgningsrunder. Med udgangspunkt i den tidligere strategi og handlingsplan blev der i foråret udmøntet 2 mio. kr. til otte kulturprojekter. I efteråret 2020 blev der med udgangspunkt i den nye kulturstrategi udmøntet 5 mio. kr. til 14 projekter, der havde søgt om midler fra kulturpuljen og den første temapulje Bevægelse i hele regionen. Herudover har regionen fortsat støttet og udpeget medlemmer til de to regionale kunstfonde: Øernes Kunstfond og Den Jyske Kunstfond.

Året skulle have stået endnu mere i genforeningens tegn, end det kom til. Men på grund af Covid-19 er mange af de støttede initiativer flyttet til afholdelse i 2021.

/ s. 12 **Bosætning og attraktivitet i landområderne.** Region Syddanmark er gået sammen med Region Midtjylland, Region Nordjylland og Slots- og Kulturstyrelsen om et nyt forskningsprojekt. Her skal SDU blandt andet dykke ned i, hvad kulturliv i landdistrikterne består i, og hvad kulturens bidrag til landdistrikterne er. I forlængelse heraf har regionen også meldt sig ind i Landdistrikternes Fællesråd med henblik på at styrke landdistrikterne og dialogen med andre parter på området.

Dansk-tysk kultursamarbejde. Region Syddanmark har i en årrække været en del af det grænsenære dansk-tyske samarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig. Region Sønderjylland-Schleswig varetager bl.a. det grænsenære kultursamarbejde via Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig, og regionsrådet har i 2020 besluttet også at indgå i og medfinansiere den kommende kulturaftaleperiode 2021-2024.

International inspiration og viden. På det internationale område arbejder Region Syddanmark sammen med Designskolen Kolding og en række andre centrale aktører på at indgå i en fælles ansøgning til et stort europæisk projekt om design, kreativitet og kultur (Knowledge and Innovation Community). Designskolen er blevet godkendt som kernepartner i det internationale konsortium bag ansøgningen, der skal bringe de syddanske styrker på designområdet i spil og give syddanske institutioner international viden og bidrage til innovation og netværk. Regionen var herudover vært på et regionalt fundevent i oktober 2020 sammen med Det Syddanske EU-kontor. Her fik mere end 70 syddanske institutioner og aktører på kulturområdet viden og inspiration om støtte til regionale projekter og EU-projekter.

MÅL

Regionale mål:

1. Øge attraktivitet og bosætning gennem oplevelser.
2. Styrke borgernes trivsel og aktive liv.
3. Videreudvikle og anvende syddanske styrker inden for kultur, natur og kreativitet, fx syddansk verdensarv og grænseområdets særlige historie og egenart.

Indsatser inden for kultur, natur og rekreative områder, innovation og design udfoldes i en kulturstrategi.

Forskningsprojekt om kulturliv i landdistrikterne

Der ikke er tilstrækkelig viden om kulturens betydning for udviklingen af lokalsamfund og landdistrikter. Derfor er Region Syddanmark gået med i et forskningsprojekt om kulturliv i landdistrikterne ved Syddansk Universitet i perioden 2020 - 2021.

Projektet omfatter blandt andet:

- Undersøgelse af kulturlivets omfang og betydning for udvikling af lokalsamfund, livskvalitet, fællesskab og bosætning.
- Casestudier af udvalgte lokalsamfund i de medvirkende regioner, heraf 5 cases i Region Syddanmark.
- Anbefalinger til den fremtidige landdistrikts- og kulturindsats.
- Perspektivering af resultater og anbefalinger i forhold til FN's verdensmål.

Indikatorer og nøgletal

Kultur og idræt er en vigtig del af syddanternes liv og hverdag og bidrager til at gøre Region Syddanmark til en aktiv og attraktiv region.

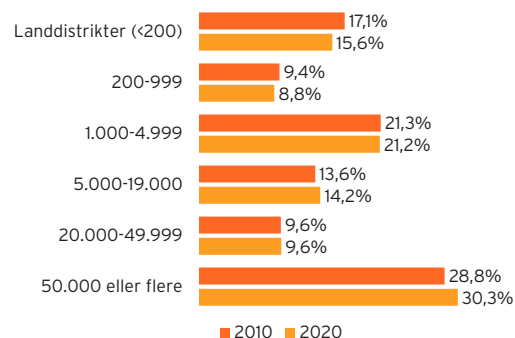
Mange syddanskere bor i landdistrikter og småbyer. Men her bliver der længere mellem indbyggerne, mens flere flytter til regionens største byer. Andel indbyggere i forskellige bystørrelser viser udviklingen i fordelingen af befolkning på bystørrelse fra 2010-2020.

Syddanternes kulturvaner adskiller sig ikke væsentligt fra det øvrige land. De fleste lytter til musik, ser film og serier og dyrker motion. Relativt få overværer sportsbegivenheder eller oplever scenekunst. Befolkningens forbrug af kulturaktiviteter 2019 viser hvor stor andel af befolkningen, der har deltaget i udvalgte kulturaktiviteter inden for de seneste 3 måneder.

Syddanternes er aktive motionister. 67 pct. af syddanternes motionerer mindst 1 gang pr. uge. Syddanternes motionsvaner viser udviklingen 2018-2019.

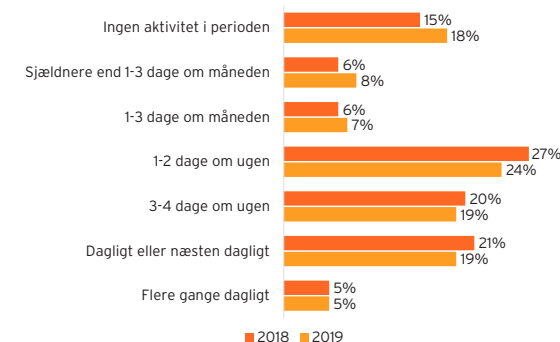

Andel indbyggere i forskellige bystørrelser Syddanmark 2010-2020

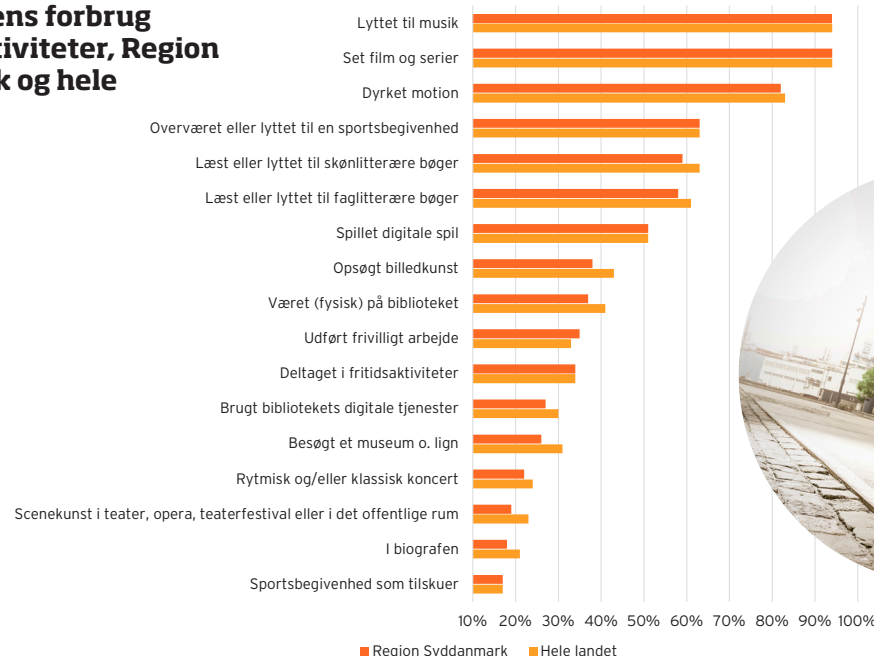
Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken.dk/BY2

Syddanternes motionsvaner, hyppighed af aktivitet 2018-2019

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken.dk/KVUH1GEO

Befolkningens forbrug af kulturaktiviteter, Region Syddanmark og hele landet 2019

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken.dk/KVUARGE0

Mobilitet for alle

Indsatser og handlinger i 2020

Grøn omstilling og klimasamarbejdsaftale med regeringen. Som et led i arbejdet med den grønne omstilling på transport- og mobilitetsområdet har Region Syddanmark i efteråret 2020 indgået en klimasamarbejdsaftale med regeringen. Aftalen skal være med til at understøtte og accelerere den grønne omstilling af drivmidler i den regionale busstrafik samt skabe et generelt fokus på at flytte flere trafikanter til grønnere og mere bæredygtige transportformer. I klimasamarbejdsaftalen har Region Syddanmark forpligtet sig til, at alle nye udbud af busser på regionale ruter fra 2021 skal være CO₂-neutrale eller nulemissionsbusser. Da en attraktiv kollektiv trafik i sig selv er afgørende for den grønne omstilling, er målet med aftalen, at den grønne omstilling ikke må påvirke serviceniveauet i den kollektive trafik. Forudsætningen for regionens målsætninger er derfor, at den økonomiske ramme er til stede, og at det er teknisk muligt.

Ajournføring af de regionale principper for busstrafik. Regionsrådet har i juni 2020 vedtaget justerede principper for den regionale busstrafik og dermed rammerne for det regionale rutenet. De reviderede principper lægger ikke op til ændringer i det nuværende regionale busnet, men de tilstræber en større klarhed i opgavefordelingen mellem region, trafikskelskab og kommuner vedrørende den kollektive trafikbetjening. I de regionale principper har regionsrådet fastlagt de overordnede rammer, principper og forventninger for tilrettelæggelsen af den regionale busstrafik. Det er trafikskelskaberne, der står for den praktiske implementering af regionens principper, og det er trafikskelskabernes ansvar, at den regionale busbetjening lever op til principperne.

Indtrædelse i STRING-samarbejdet. Region Syddanmark er i 2020 trådt ind i STRING-samarbejdet, der arbejder for en sammenhængende, grøn og bæredygtig megaregion i Nordeuropa, med fokus på korridoren Oslo-Hamburg. STRING er en politisk netværksorganisation med deltagelse fra Norge, Sverige, Danmark og Nordtyskland. Med Region Syddanmarks indtræden i samarbejdet får STRING korridoren mellem Oslo og Hamburg såvel et østligt som et vestligt ben. Det østlige via Femern Bælt og Øresundsregionen og det vestlige via Jyllandskorridoren. Formålet med at træde ind i STRING-samarbejdet er dels at fremme Region Syddanmarks strategiske infrastrukturinteresser, herunder en styrkelse af Region Syddanmarks internationale opkobling på såvel vej som bane, og dels at arbejde for at fremme den grønne omstilling af transportsektoren.

/s. 14

Grøn og smart mobilitet

En grønnere, mere effektiv og smartere mobilitet i regionen skal omstille den individuelle og kollektive trafik til CO₂- og emissionsfrie drivmidler, konvertere ture fra solo-transport i personbiler til mere bæredygtige transportformer og optimere og effektivisere udnyttelsen af forskellige transportmidler og den eksisterende kapacitet i infrastrukturen. Endelig skal der, de steder hvor det er nødvendigt, udvides i kapaciteten i infrastrukturen.

De kommende års initiativer på mobilitetsområdet sætter fokus på borgere og virksomheders transport og skaber incitamenter til brug af sunde, effektive samt miljø- og klimavenlige transportformer. Værktøjskassen er bred og retter sig mod såvel vores infrastruktur og mobilitetstilbud som vores transportvaner og -adfærd.

MÅL

Regionale mål:

1. Grøn klimaneutral transport - kollektiv som privat
2. Høj tilgængelighed og sammenhæng - trafikalt og digitalt
3. God fremkommelighed, der mindsker trængsel i og imellem de syddanske byer.

Indsatsen på mobilitetsområdet udfoldes i en mobilitetsstrategi.

Indikatorer og nøgletal

Adgang til gode og grønne trafikale løsninger har stor betydning for den grønne omstilling, og hurtigt og stabilt internet skal understøtte livet i alle dele af regionen.

Transporten står for en stor del af klimabelastningen i Syddanmark, og mange syddanskere er afhængige af bilen som primært transportmiddel. **Andel personkilometer** viser den gennemsnitlige fordeling af tilbagelagte personkilometer på transportmidler i Syddanmark. I 2019 stod transport med bil for 89 pct. af den daglige tilbagelagte distance.

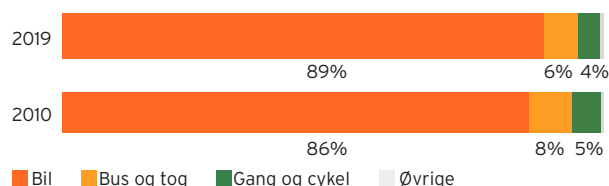
Fremkommelighed og kort rejsetid er forudsætninger for, at vi fx kan komme på arbejde, til vores uddannelsessteder og fritidsaktiviteter. **Fremkommelighed med bil** viser graden af trængsel på statsvejene (de farvede veje) samt i de største byer (de farvede byområder).

Kollektive trafikforbindelser og vejforbindelser skaber fx forudsætninger for at deltage i kultur, uddannelse og arbejdsmarked. **Adgang til vejnet og kollektiv trafik** viser, hvor stor en andel af befolkningen, der har adgang til henholdsvis kollektiv trafik inden for 500 m og 500 m - 2 km af deres bopæl samt til vejnettet inden for 5 km og 5 km - 15 km.

Adgang til hurtigt internet er vigtigt for både virksomheder og private, og udviklingen går den rette vej. **Adgang til bredbånd** viser, hvor stor andel af boliger og virksomheder, som har adgang til internet med 100 og 1.000 Mbit/s hastighed.

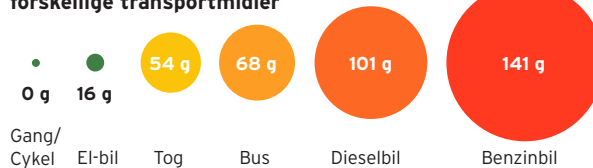

Andel personkilometer opdelt på transportmiddel, Region Syddanmark 2020

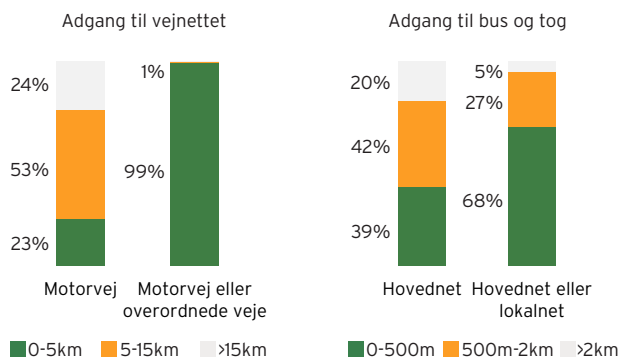
Kilde: Center for Transport Analytics DTU, Transportvaneundersøgelsen

Anslået CO₂-udledning pr. personkilometer for forskellige transportmidler

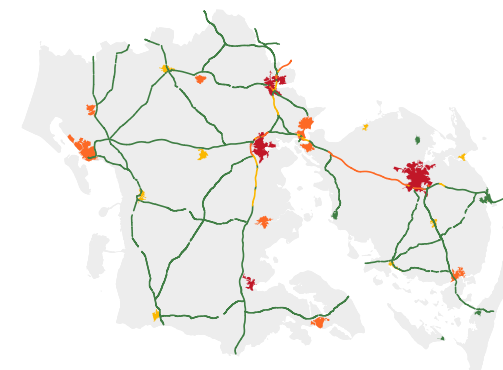
Kilde: Beregnet af Region Syddanmark på baggrund af data fra DSB, Movia, Transport- og Boligministeriet samt Energinet

Adgang til vejnet og kollektiv trafik i Region Syddanmark 2020

Kilde: Region Syddanmark
Note: Viser andelen af borgere i Syddanmark, der har adgang til vejnet og kollektiv trafik inden for forskellige afstande af deres bopæl

Fremkommelighed med bil, Region Syddanmark 2018

Trængsel på statsvejene

- Kritisk > 95%
- Moderat 70-80%
- Stor 80-95%
- Lav < 70%

Trængsel måles som belastningsgrad af statsvejnettet, dvs. udnyttelsesgraden af vejenes kapacitet

Kilde: Vejdirektoratet og Region Syddanmark

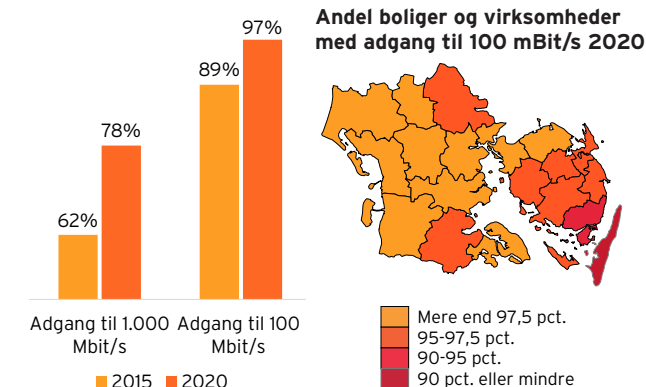
Trængsel i byerne

- >20%
- 10-15%
- 15-20%
- <10%

Trængsel, morgentrafik i de viste byområder. %-graden angiver forsinkelsen i forhold til fri hastighed

/ s. 15

Adgang til bredbånd i Region Syddanmark 2015 - 2020

Kilde: Energistyrelsen, www.tjekditnet.dk
Note: Figuren viser andelen af boliger og virksomheder, der har adgang til internetforbindelser med hhv. 100 Mbit/s og 1.000 Mbit/s downloadhastighed

Tværgående indsatser

Viden og Analyser. Den regionale udviklingsstrategi bygger på et solidt vidensgrundlag, som skal bidrage til at sætte en fælles udviklingsdagsorden lokalt, regionalt og nationalt. På den baggrund er der udarbejdet en række analyser og anden videnproduktion.

Region Syddanmarks årlige publikation KONTUR indeholder nøgletal og bidrager med viden om udfordringer og potentialer for de 22 syddanske kommuner og for regionen som helhed. Publikationen giver et billede af udviklingen inden for udvalgte temaer som sundhed, uddannelse, beskæftigelse og klima.

Analysen Grænselandet på tværs skal fremme det dansk-tyske samarbejde hen over grænsen. Analysen undersøger, hvorvidt befolkningen nord og syd for grænsen har en særlig identitet eller fællesskab og en gensidig sprogforståelse. Endvidere er der fokus på bevægelser og relationer på tværs af grænsen.

/ s. 16

I 2020 har øvrige analyseaktiviteter bl.a. omfattet Klimaforandringer – borgernes holdning og adfærd, Cirkulær Økonomi i Syddanmark, Samfundsøkonomiske konsekvenser af uddannelsesniveautet i Sydvestjylland samt Uddannelseslandskab Sønderjylland.

Dansk-tysk og internationalt samarbejde. Et tværgående tema i Fremtidens Syddanmark er det Dansk-tyske og internationale samarbejde.

En væsentlig finansieringskilde til grænseoverskridende samarbejder i 2021-2027 forventes at blive Interreg 6A Deutschland-Danmark. Gennem dette program forventes et tilskud fra EU på mindst 600 mio. kr. i den 7-årige programperiode. Region Syddanmark er programpartner sammen med Region Sjælland og ni kredse og byer i Slesvig-Holsten. Arbejdet med at forberede det nye program startede i 2019 og har for alvor taget fart i løbet af 2020 - ikke mindst hos Interreg-sekretariatet i Kruså.

Regionsrådet besluttede i forbindelse med budgetforliget for 2020 at foretage et serviceeftersyn af det internationale samarbejde, herunder det Syddanske EU-kontor, det dansk-tyske samarbejde og øvrigt internationalt samarbejde. Regionsrådet har på den baggrund besluttet en række tilpasninger, så aktiviteterne bedre understøtter den nye udviklingsstrategi. Sammen med kommunerne i Syddanmark er det besluttet at indgå i en ny resultatkontrakt med det Syddanske EU-kontor til og med 2021.

Dansk-tysk udviklingsalliance

Repræsentanter fra virksomheder, kommuner, videninstitutioner, klynger, region og andre aktører fra Syddanmark har taget initiativ til at etablere en grænseoverskridende udviklingsalliance under arbejdstitlen Digital Valley.

Udgangspunktet for initiativet har været de mange gode initiativer og udviklingsmiljøer i Syddanmark og Slesvig-Holsten inden for bl.a. robotteknologi, industriel elektronik og data, digital økonomi og kunstig intelligens.

Formålet med en dansk-tysk udviklingsalliance er at styrke samarbejdet og binde udviklingskræfter sammen i Syddanmark og i den dansk-tyske grænserregion, så vi samlet står stærkere i den nationale og globale konkurrence om udviklingsmidler, talenter, kvalificeret arbejdskraft mv. og bidrager til et mere sammenhængende arbejdsmarked på tværs af grænsen.

Region Syddanmark har fungeret som tovholder i udviklingen af initiativet. Næste skridt er etableringen af en bredt sammensat interim styregruppe, der i 2021 skal bidrage til at forberede etableringen af en dansk-tysk udviklingsalliance, herunder sikre en stærk integrering af tyske partnere i samarbejdet. Der er i budgetaftale for 2019 afsat 1,5 mio. kr. til at medfinansiere Region Syddanmarks deltagelse i initiativet.

/s.17

Verdensmålene indtænkes i regionale indsatser

I Region Syddanmark indtænker vi FN's verdensmål i det, vi gør, og vores beslutninger skal bidrage til at udmønte verdensmålene.

Bæredygtige beslutninger. Vi sætter bl.a. miljømæssig bæredygtighed i fokus, når vi træffer politiske beslutninger. Alle de sager, som regionsrådet og de politiske udvalg afgør, skal således også indeholde en klimavurdering, hvis det er relevant for den konkrete sag. Klimavurderingerne omfatter konsekvenser for udledning af CO₂ og andre drivhusgasser, omstilling til mere cirkulær økonomi samt konsekvenser ved forhøjede vandstande og ekstremvejr.

Samarbejde med SDU. Vi arbejder med udvalgte verdensmål inden for de enkelte strategispør, men vi arbejder også med målene som en ramme for hele strategien. Regionsrådet har på den baggrund i 2020 afsat 1,8 mio. kr. til at indgå i et strategisk samarbejde med SDU, der tager afsæt i den fælles overordnede ambition om at bidrage til FN's verdensmål. Samarbejdet skal omhandle konkrete aktiviteter inden for klimaområdet samt sundhedsinnovation og sunde levevilkår.

Visualisering af verdensmålene. Regionsrådet har afsat 500.000 kr. til udvikling af metoder og værktøjer, som skal styrke visualiseringen og vidensgrundlaget for arbejdet med FN's verdensmål som ramme for den regionale udviklingsstrategi.

Samarbejde med OECD. I 2020 afsluttede regionen et 3-årigt samarbejde med OECD om arbejdet med verdensmålene i Region Syddanmark. I dette samarbejde deltog ni regioner og byer fra Europa, Asien og Sydamerika. Projektet skal dels inspirere regionen til de kommende års indsatser, og dels bidrage til, at andre regioner og byer i hele verden kan komme i gang med arbejdet. Herudover har regionen sammen med Haderslev Kommune i 2020 udviklet indikatorer til bl.a. Haderslevs Kommunes anvendelse af verdensmålene i praksis.

Projekt SARA

Region Syddanmark har sammen med danske og tyske partnere i 2020 fået støtte til et Interreg 5a-projekt om samarbejde og erfaringsudveksling vedrørende integration af FN's verdensmål i regionale og lokale udviklingsstrategier. Projektet løber fra 1. september 2021 til 31. august 2022.

Projekt SARA - Sustainable Development Goals - SDGs, Adaptable Indicators and Methods, Regional Development and Active Implementation tager udgangspunkt i behovet for at oversætte FN's verdensmål til lokale og regionale forhold. Der vil bl.a. være fokus på udvikling og implementering af målemetoder og indikatorer. Derudover afsøger projektet eventuelle fremtidige muligheder for samarbejde og partnerskaber om verdensmålene på tværs af den dansk-tyske grænse.

FN's verdensmål - syddansk fokus

En fælles mission

FN's verdensmål sætter rammen for den regionale udviklingsstrategi og for delstrategierne. Verdensmålene sætter retning og giver et fælles afsæt for indsatserne inden for strategiens forskellige spor. Det fælles perspektiv på arbejdet sikrer samtidig sammenhæng på tværs af områder. Nogle af verdensmålene lægger sig særligt tæt op ad centrale regionale opgaveområder. Derfor har Region Syddanmark valgt at fokusere særligt på de mål, der har størst relevans for regionens arbejde.

Yderligere informationer om den regionale udviklingsstrategi og de øvrige delstrategier kan findes her:
www.fremtidensyddanmark.regionsyddanmark.dk

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

Region
Syddanmark

www.regionsyddanmark.dk